

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА
ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИЗ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА
ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**Збірник тез доповідей
I Науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

20-21 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ

Львів 2022

«Соціально-психологічні та гуманітарні виміри безпеки життєдіяльності»: збірник тез доповідей I Науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Львів, 20-21 жовтня 2022 року. Львів: ЛДУБЖД, 2022. 404 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Василь КАРАБИН, доктор технічних наук, доцент

Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Тетяна КОНІВЦЬКА, кандидат педагогічних наук

Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук

Збірник укладено за тезами доповідей I Науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-психологічні та гуманітарні виміри безпеки життєдіяльності» 20-21 жовтня 2022 року.

Матеріали друкуються українською, польською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- ✓ Секція 1. Особистість в екстремальних умовах: психолого-педагогічні аспекти.
- ✓ Секція 2. Мовні моделі світу у термінологічному, перекладознавчому та прикладному вимірі.
- ✓ Секція 3. Прикладні аспекти соціальної роботи: сучасні тенденції, виклики та перспективи.
- ✓ Секція 4. Актуальні проблеми підготовки фахівців закладів вищої освіти в умовах кризового суспільства.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

Вікторія ЛОГВИНЕНКО, Андрій ЦЮПРИК
**ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВИХ НАВИЧОК У
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 224**

Андрій ЛОЗИНСЬКИЙ, Вікторія ЛОГВИНЕНКО,
**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ ТА РЯТУВАЛЬНИКІВ ДО НАДАННЯ
НЕВІДКЛАДНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБАМ З ІНВАЛІДНІСТЮ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 227**

Іван МАРТИНЮК, Ірина ГОМЕНЮК, Євгеній ШМАТОВ
**ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ
В УКРАЇНІ 231**

Олександра ПАДАГУЦ, Лілія ГАЧАК-ВЕЛИЧКО
**ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ 235**

Оксана ТРУСЕВИЧ
**СУЧАСНИЙ ВИКЛАДАЧ ЯК «СОЦІАЛЬНИЙ
ПРАЦІВНИК»: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ 237**

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Світлана АГАПОВА, Роман ЯРЕМКО
**ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВОК
У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ 242**

Вікторія АНІЩЕНКО
**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КУРСАНТІВ ЯК
ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ 244**

бойових дій; запровадити нову спеціальність (спеціалізацію) «Військова соціальна робота».

Література:

1. Гусак Н. Є., Нескородяна О. П. Військові соціальні працівники в Сполучених Штатах Америки. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 188. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 61-64.

2. Педагогічні та соціально-педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх працівників ОВС України до роботи в екстремальних умовах: монографія / Т. Л. Білоус та ін. Суми. 2015. 174 с.

3. Питання діяльності Міністерства у справах ветеранів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 №986. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/986-2018-%D0%BF>.

4. Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби у Збройних Силах України, та членів їх сімей, Міноборони України : Наказ, Інструкція, Картка [...] від 31.12.14 № 937.

5. Social worker in the U. S. Army [Electronic resource] // U. S. Army. Mode of access: <http://www.goarmy.com/careers-andjobs/amedd-categories/medical-service-corps-jobs/socialworker.html>. Title from the screen.

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

канд. філос. наук, доцент Вікторія ЛОГВИНЕНКО,

д-р. пед. наук, доцент Андрій ЦЮПРИК

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сьогодні людство дедалі більше потерпає від наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру. Порушення нормальних умов життєдіяльності, зростання ризиків для життя та здоров'я, матеріальні збитки, спричинені небезпечними подіями, вимагають надання постраждалим невідкладної кваліфікованої допомоги та

відновлення здатності до соціального функціонування. Особлива роль в цьому процесі належить фахівцям соціономічної сфери, зокрема соціальним працівникам, професійна діяльність яких «передбачає постійне, часом тривале контактування з людьми, взаємодію з ними в різноманітних, у тому числі емоційно напружених і суспільно нестабільних ситуаціях...» [4, с. 27].

Для продуктивної допомоги населенню під час надзвичайної ситуації необхідно щоб у надавачів такої підтримки були сформовані спеціальні безпекові навички. Окреслимо який зміст ми вкладаємо в поняття «безпекові навички». В педагогіці, під «навичкою» розуміють дію, яка характеризується високим ступенем освоєння, коли дія стає автоматизованою і виконується злито, легко і швидко від чого діяльність людини стає значно ефективнішою [5, с. 246]. Категорію «безпеки» науковці інтерпретують застосовуючи різні підходи [6] використовуючи для цього критерії стабільності, відсутності ризиків та загроз життю, здоров'ю, майну, тощо. Загалом, безпека відображає стан захищеності від ризику зазнати шкоди, а її сутністю можна вважати виявлення загроз та їх усунення [3]. Отже, безпекові навички це такі «автоматизовані» дії під час надзвичайної ситуації, які покликані ідентифікувати загрози та найшвидшим і продуктивним чином їх усунути. Передумовами для формування таких навичок, на нашу думку, мають слугувати знання про явище надзвичайної ситуації, особливості її перебігу, а також розуміння можливих наслідків та спричинених нею негативних обставин для населення. З огляду на те, що спектр небезпечних подій є досить широким, а кожна така ситуація створює своєрідну небезпеку для людини і суспільства, фахівці повинні опанувати відповідними моделями поведінки та оволодіти здатністю до адекватних дій в процесі надання допомоги потерпілим. Для формування і вдосконалення таких безпекових навичок в майбутніх бакалаврів і магістрів соціальної роботи можна використати потенціал освітніх компонентів з галузі безпеки людини та довкілля [2], а також скористатися різноманітними навчально-методичними посібниками, наприклад, розробленою Державною службою України з надзвичайних ситуацій «Абеткою безпеки». «Абетка безпеки», що укладена фахівцями служби цивільного

захисту, розкриває зміст основних дій та послідовність їх здійснення під час надзвичайних ситуацій соціального, воєнного, техногенного, природного характеру. Зокрема з неї можна дізнатися про те як себе вести в умовах воєнної, радіаційної, хімічної небезпеки, при виявленні вибухонебезпечних предметів (боєприпасів), яким чином надавати допомогу потерпілим, а також, які заходи недоцільно проводити. Окрім цього, «Абетка безпеки» містить рекомендації щодо соціально-психологічної підтримки дітей різного віку, звертає увагу на категорію громадян, яка може потребувати особливої допомоги (люди літнього віку, вагітні жінки, особи з інвалідністю чи функціональними обмеженнями, ті, кому за певною ознакою може загрозувати дискримінація, напр. в розподілі гуманітарної допомоги) [1]. Зауважимо, що з такими методичними рекомендаціями доречно ознайомитися усім фахівцям, які надають допомогу громадянам в зоні можливого ураження.

В процесі формування безпекових навичок засадничим є оволодіння окресленими знаннями; важлива роль належить «усвідомленню цілей і завдань дій – що повинно бути отримано в результаті дій і на окремих його етапах» [5, с. 246], проте визначальним у їх набутті є отримання практичного досвіду. З цією метою слід активно відпрацьовувати відповідні дії на практичних заняттях, залучати здобувачів до участі в тренінгах, розв'язанні ситуативних, проблемних завдань, тематичних іграх, тощо. Відтак, володіючий не лише знаннями, а й практичним досвідом фахівець, перебуваючи в зоні надзвичайної ситуації, зможе забезпечити себе та оточуючих від негативних наслідків небезпечної події і надати потребуючим невідкладну допомогу та підтримку.

Література:

1. Абетка безпеки. *Державна служба України з надзвичайних ситуацій*. URL: <https://dSNS.gov.ua/uk/abetka-bezpeki> (дата звернення: 18.09.2022).

2. Логвиненко В.М., Костишин Е.І., Лозинський А.Ф. Формування готовності майбутніх соціальних працівників до роботи в умовах надзвичайних ситуацій. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 53. Том 1. С. 348-353.

3. Михайлов В. М. Поняття «безпека» і «цивільна безпека» у міждисциплінарному науковому дискурсі. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2020. Вип. 1. С. 77-89.

4. Руденко Л.А. Підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери до спілкування в конфліктних ситуаціях. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2019. № 1. С. 26-37.

5. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. – Переяслав-Хмельницький (Київська область): Домбровська Я.М., 2016. 473с.

6. Тихомиров Д.О. Міждисциплінарні та філософські підходи до інтерпретації поняття «безпека». *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 104-115.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА РЯТУВАЛЬНИКІВ ДО НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБАМ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*канд. іст. наук, доцент Андрій ЛОЗИНСЬКИЙ, канд. філос. наук,
доцент Вікторія ЛОГВИНЕНКО,*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, таких як пожежі, повені, землетруси, зсуви, ін., наявності загроз життю людей в умовах воєнного стану пріоритетним завданням рятувальників Державної служби з надзвичайних ситуацій України (ДСНС) та фахівців соціальної роботи є пошук і порятунок потерпілих, а також надання їм невідкладної кваліфікованої допомоги. В числі постраждалих досить часто трапляються люди з інвалідністю, які відчувають труднощі при самостійному пересуванні чи орієнтуванні в просторі. Чи не найважчу для евакуаційно-рятувальних робіт групу складають особи, які для пересування використовують крісло колісне (інвалідний візок). Тому, завдання виведення таких осіб в безпечне місце, в умовах надзвичайної ситуації чи воєнного стану, перетворюється із складного (за звичайних обставин) на надскладне, що вимагає від соціальних працівників та рятувальників злагодженої